

[Kristen Amby.]

Og, vi vil, er, at vi vil have Frihed i Erhvervs-
livet, men en lovbunden Frihed. Under
Hensyn til Samfundets Vel skal naturligvis
ogsaa det private Erhvervsliv drives, og i
den moderne Tid med den Storindustri, der
drives, i Almindelighed under Aktieselska-
bets Form, skal det bevidst indrette sig
efter etiske Principper. Man har Forplig-
telser baade over for Samfundet og de
ansatte, Forpligtelser, der ikke blot er
udtrykt med en eller anden magtmæssigt
bestemt Kontraktløn. Baade-Og betyder,
at man vil bevare Friheden overalt, for det
er heldigvis saaledes i Danmark, at alle de
mange Virksomheder i By og paa Land,
der drives under selvstændigt økonomisk
Ansvar, vil bevare Friheden, naar det er
gørligt, og i øvrigt vil udstrække Friheden
til saa mange som muligt.

Jeg mente i øvrigt, at det ærede Med-
lem var enig med mig i den Betragtning,
at naar der gror flere Mennesker op i et
Land, naar vi bliver flere, saa maa vi rykke
tættere sammen. Det ærede Medlem er jo
Tilhænger af Udstykning af Jorden, det vil
sige Tilhænger af, at der i alt Fald paa Landet
gives endnu flere Muligheder for selvstæn-
digt personligt Virke under deres eget
økonomiske Ansvar. Vi hævder med Støtte
i den tekniske Udvikling, at medens man
maaske kunde sige for et Par Menneske-
aldre siden: det hele tenderer i Retning af
Stordrift, Dampmaskinen tvang de store
Anlæg frem og dermed de store Koncerner,
saa har vi Lov til at hævde, at Elektromoto-
ren, Eksplosionsmotoren, maaske, hvad ved
vi, Atomforskningen til sidst vil frigøre
Energi paa en saadan Maade, at man yder-
ligere kan udstykke i Industrien. Sandheden
er nemlig den, at vi i Dag i Masser af vore
Landsbyer, jeg havde nær sagt i hver eneste
en, har et lille Maskinværksted i Stedet for
den tidligere Haandsmedie, eller vi har et
lille Maskinsnedkeri; vi har smaa og mellem-
store Industrier, der viser, at den økono-
miske Udvikling ikke har været saa entydig,
som man tidligere troede. Derfor er der
heldigvis ogsaa i selve Udviklingen Basis
for, at den frie Virksomhed, den personlige
Virksomhed kan eksistere og trives.

Derfor er vort Program naturligvis et
Baade-Og og ikke et Enten-Eller. Der, hvor
Stordrift er og vil være nødvendiggjort
af Udviklingen, maa vi finde os deri, skønt
Stordriften i sig selv aldrig kan være et
Maal; der, hvor den kan billiggøre Pro-
duktionen og ogsaa gøre den bedre, altsaa
tjene Slægten, tjene vore Formaal, der
maa den eksistere. Men her skal naturligvis

— fordi det til syvende og sidst drejer sig
om Mennesker og ikke blot om økonomiske
Værdier — Produktionen anlægges ogsaa
efter moralske Principper. Der, hvor det er
gørligt og muligt — og det vil det være i
langt større Udstrækning, end man tror —
at skabe fri, personlig økonomisk Virksom-
hed, der skal det ske.

Det er vort Baade-Og, det er selve det
Problem, vi stilles over for. Vi ønsker ikke
Statens Indgreb en Tomme længere, end
hvad Nødvendigheden driver os til. Nødvend-
igheden har drevet os til det under Krigen,
Nødvendigheden driver os til det i Dag
under Afviklingen og maaske et vist Stykke
Tid frem endnu. Det kan ogsaa være, at en
skønne Dag, naar Arbejdsløsheden begynder
at true for Alvor, saadan som den truede i
Mellemkrigsaarene, vil Nødvendigheden dri-
ve os alle til at forlange, at Staten baade
beskytter, fremmer og hjælper. Men vi er
ikke et Øjeblik i Tvivl om, at Staten her
skal være Tjener og ikke Herre. Vort
Grundsyn er dette, at det er Borgerne, der
bærer Staten, og ikke Staten, der bærer
Borgeren.

Det ærede Medlem Hr. Bomholt kan
derfor være overbevist om, at uden om en
Konservatisme af den Farve, hvorunder
baade det ærede Medlem Hr. Halfdan Han-
driksen, den ærede Udenrigsminister og jeg
trives godt, en Konservatisme, der forstaar
den Tid, hvori vi lever, som ud fra demo-
kratiske Grundprincipper ogsaa i de økono-
miske Spørgsmaal ønsker Menneskelighed
og Frihed virkeliggjort, kommer man ikke;
en saadan Konservatisme kan overhovedet
ikke undværes som medbestemmende i
den Udvikling, vort Land skal ind i, den
Udvikling, som vi haaber betyder Frem-
skridt, som vi haaber til syvende og sidst
kan virkeliggøre nogle af de Drømme, vi
har haft fra vor Ungdoms Aar.

Bertel Dahlgaard: Jeg vil gerne i An-
ledning af den højtærede Udenrigsministers
Udtalelser i Eftermiddags om den af ham
førte Handelspolitik sige, at den højtærede
Minister har nok lagt Mærke til, at jeg for
min Del ikke har øvet nogen afgørende Kri-
tik paa det Punkt. Jeg mener ikke, det er
muligt endnu at fælde en Dom over, hvad
der er lykkedes, og hvad der er mislykkedes
for den højtærede Udenrigsminister, men
jeg maa dog hertil føje, at den Tale, den højt-
ærede Minister holdt i Eftermiddags om
dette Spørgsmaal, skabte ikke meget Lys,
tværtimod, efter denne Tale var det næsten,
som der blev mere mørkt med Hensyn til
vore Forsyningsforhold. Realiteterne, som